

V

N

Bulletin *Kunsthistorici*

**Nieuwe Voorzitter
Lidewij de Koekoek**

P. 3

**THEMAKATERN:
JONG**

Jong VNK van start!

P. 7

**Kunstmatig:
de podcast**

P. 11

Pas op voor het opstapje

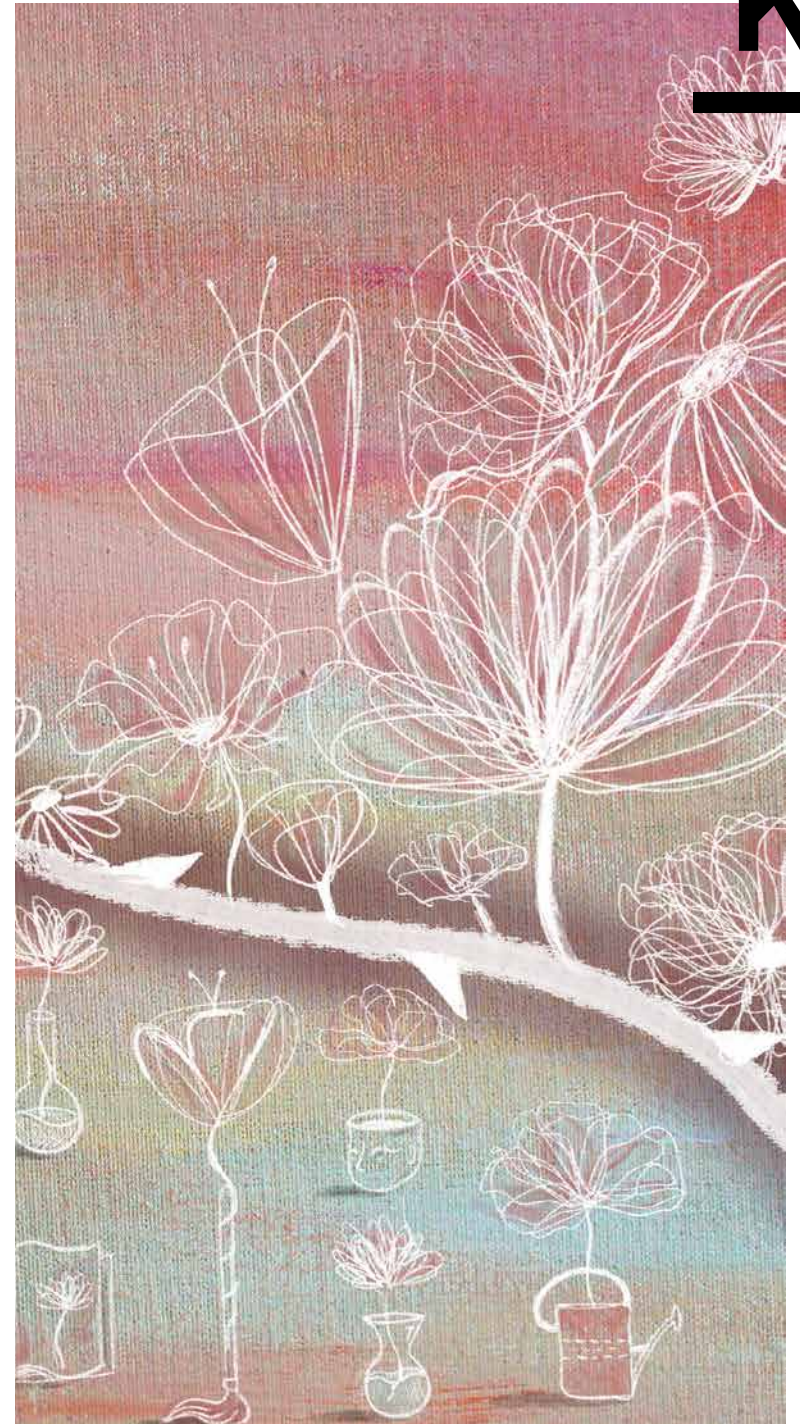
P. 14

**Schrijfervaring opdoen
en prijzen winnen**

P. 20

en meer...

K

VAN DE REDACTIE

Onder sommige van mijn vriendinnen was het best ‘een ding’ om dertig te worden. Een beetje aanrommelen wordt je in je twintiger jaren nog wel vergeven, maar als je dertig bent, dan moet je het toch echt op een rijtje hebben: koophuis, relatie en zéker die vaste baan. Zelf heb ik er niet zo’n last van gehad. Misschien omdat ik al jarenlang dertig werd geschat? Of omdat als zelfstandige die vaste baan toch al niet op mijn planning stond? Maar bij het samenstellen van dit Bulletin, met als thema JONG, begon het alsnog te knagen. Wie zou niet onderdeel willen zijn van de kersverse afdeling Jong VNK, voor kunsthistorici tot en met dertig jaar? In dit Bulletin lees je alles over hun ambitie en plannen.

Blij ben ik wel dat een numerus fixus voor kunstgeschiedenis ‘in mijn tijd’ nog niet bestond. Of zou het plan toch ook voordelen hebben? We zijn benieuwd naar jullie reacties. Feit is dat de arbeidsmarkt voor kunsthistorici dramatisch is. En dat doet wat met je, lezen we in de

column van Julia van Marissing. Terwijl het maatschappelijk nut van kunsthistorici misschien wel gemakkelijker is aan te wijzen dan in het werk van menig socioloog of astronoom, betoogt Arjan de Koomen in zijn bijdrage.

Verder in dit nummer: een interview met onze nieuwe voorzitter Lidewij de Koekkoek, het verhaal van twee jonge kunsthistorici die samen een podcast startten én een waardevol overzicht van de studentenbladen kunstgeschiedenis.

We wensen je veel leesplezier met dit themanummer JONG!

Namens de redactiecommissie

Eline Levering

Kunsthistoricus, zelfstandige en office-manager VNK

Lidewij de Koekkoek

INTERVIEW

Nieuwe voorzitter van de VNK: Lidewij de Koekkoek

Door Eline Levering

Vanaf 1 januari 2021 treedt Lidewij de Koekkoek (Amsterdam, 1963) aan als de nieuwe voorzitter van de VNK. Lidewij is sinds najaar 2016 directeur van Museum Het Rembrandthuis in Amsterdam. Ze studeerde Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Leiden en was voorheen onder meer directeur van Stedelijk Museum Alkmaar, Hoofd Monumenten en Archeologie in Dordrecht, hoofd publiekszaken en projectleider herinrichting bij het Nederlands Textielmuseum in Tilburg en hoofd externe zaken bij het Nederlands Architectuurinstituut. Waarom koos ze ooit voor kunstgeschiedenis? Wat waren haar overwegingen om voorzitter te worden en welke ambities heeft ze voor de VNK?

“Wat ons vak betekent binnen onze samenleving moet op waarde worden geschat en als essentieel gezien worden voor onze kwaliteit van leven.”

“Het voorzitterschap van de VNK kwam voor mij op een goed moment. Als directeur van het Rembrandthuis heeft 2020 in het teken gestaan van overleven. Dat gaf me energie en een doel, maar ik wilde ook weer meer met het kunsthistorisch vakgebied bezig zijn.

De VNK bestrijkt de breedte van het vakgebied en ik ben een omnivoor als het gaat om kunst, architectuur, erfgoed en toegepaste kunst. Dat zie je wel aan mijn carrière. Mijn liefde voor kunstgeschiedenis ontstond al op jong leeftijd. Mijn vader had een grote collectie kunstboeken waar ik graag in keek en ik tekende veel. Naast mijn vader zijn nog twee mensen bepalend geweest bij mijn studiekeuze. Een lerares tekenen op school in de Verenigde Staten, waar ik vijf jaar woonde, moedigde me aan niet alleen zelf te tekenen en te schilderen, maar me ook in kunst te verdiepen. En de fantastische leraar kunstgeschiedenis deed op de middelbare school hetzelfde. Ik wilde lang kunstenaar worden, maar koos uiteindelijk en vol overtuiging voor kunstgeschiedenis. Ik studeerde af in hedendaagse kunst en architectuur en mijn eerste banen waren ook op dat vlak. Maar ik bewoog me steeds meer richting oude kunst en erfgoed. Nu ben ik directeur van het Museum Het Rembrandthuis. Ik wil maar zeggen: je carrière hoeft niet in één rechte lijn te gaan. Wees niet bang om een zijpad te

kiezen, want dat levert je zoveel bruikbare kennis, inzicht en ervaring op.

—

“In deze coronatijd moeten we aandacht hebben voor de aanstormende kunst- en architectuurhistorici.”

—

In deze coronatijd moeten we aandacht hebben voor de aanstormende kunst- en architectuurhistorici. Zij moeten goed voorbereid zijn op de arbeidsmarkt. We moeten grote bezuinigingen voorkomen, zodat doorstroming en vernieuwing in het vakgebied mogelijk blijven. Het is cruciaal dat de flexibele schil van freelance experts niet opdroogt, want dan verliezen we onvoorstelbaar veel kennis en ervaring.

Het werk van mijn voorgangster Annette de Vries en het huidige bestuur wil ik voortzetten. Er is de afgelopen jaren veel werk verzet en vernieuwd. Daarnaast zijn thema's als inclusie, diversiteit en

duurzaamheid de komende jaren heel belangrijk voor onze sector, daar moeten grote stappen gezet worden. We willen immers geen exclusief vakgebied zijn, maar een zo breed mogelijk publiek aanspreken. Ook de klimaatcrisis dwingt ons om anders te werken. Denk maar aan bruiklenen die de wereld overvliegen, internationale samenwerking van universiteiten, blockbusters. Het blijkt dat we veel ook heel goed – en soms zelfs beter – online kunnen. Dit soort thema's moeten bij de VNK bovenaan de agenda staan. En hoewel we geen vakbond voor kunsthistorici zijn, streef ik eraan dat we - naast het bieden van een podium en professionele ontmoetingsplek - aandacht vragen voor het maatschappelijk belang van kunst- en architectuurgeschiedenis. Wat ons vak betekent binnen onze samenleving moet op waarde worden geschat en als essentieel gezien worden voor onze kwaliteit van leven.”

Even voorstellen:
Mascha van Damme

Per 1 januari 2021 is Mascha van Damme bestuurslid van de VNK met aandachtsgebied Architectuur. Ze volgt Eloy Koldewij op.

drs. Mascha van Damme (1969) haalde in 1994 haar doctoraal Kunstgeschiedenis en Archeologie aan de Universiteit Utrecht, met specialisatie architectuurgeschiedenis en de bijvakken Kastelenkunde, Middeleeuwse Geschiedenis, en aan de TU Delft Restauratiekunde. Naast een stage bij het Projectbureau Industrieel Erfgoed van het huidige RCE, deed zij daar onderzoek naar bouwstromen van jonge monumenten (1850-1940). Zij volgde enkele cursussen Monumentenzorg in Praktijk (Gemeentelijke Monumentenbeleid, Hergebruik Industrieel erfgoed, Cultuurhistorie in het bestemmingsplan).

Sinds 1999 heeft zij als architectuurhistoricus voor verschillende werkgevers en opdrachtgevers gewerkt, waaronder het NAI, architectuurcentrum Aorta en Van Hoogevest Architecten. Het uitdragen van kennis over architectuur, stedenbouw en cultuurhistorie door publicaties, lezingen, rondleidingen, tentoonstellingen, cursussen en debatten loopt als een rode draad door haar werkzaamheden. Zij heeft verscheidene artikelen en boeken op haar naam staan en publiceert in tijdschriften, waaronder ArchitectuurNL, Tijdschrift Monumenten en De Architect. Ze is werkzaam voor Het Oversticht als adviseur Erfgoed.

V

N

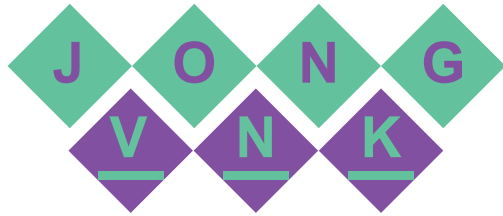
K

**THEMA
KATERN:**

JONG

Jong VNK van start!

Door Marieke Maathuis

De VNK is een tak rijker! Jong VNK verbindt jonge kunst- en architectuurhistorici met elkaar en slaat een brug tussen studenten en starters en gevestigde vakgenoten. Oprichters Julia van Marissing en Bram Donders vertellen wat we van Jong VNK mogen verwachten.

Uit welke behoefte is dit initiatief ontstaan?

Bram: Het gat waar je in valt na het studeren is groot. Tijdens je studie zie en spreek je mensen uit het kunsthistorische veld en daarna wil je aan het werk. Vaak lukt dit niet direct. Wat moet je dan? Waar ontmoet je mensen en vind je aansluiting? In gesprekken met studiegenoten en starters merk je dat het moeilijk is je weg te vinden. Julia: Wat ik tijdens mijn studie heb gemist is de bewustwording dat je tijdens je bachelor al bezig moet zijn met wat je wilt bereiken. De informatievoorziening over hoe je daar terecht komt, hoe belangrijk het is om een netwerk op te

bouwen, welke andere capaciteiten relevant zijn, maar ook hoe breed het vakgebied is, kan beter.

Hoe speelt Jong VNK hier op in?

Bram: Jong VNK biedt een platform om met elkaar in gesprek te gaan en informatie uit te wisselen over het vak en de arbeidsmarkt. Daarnaast willen we netwerk-mogelijkheden creëren en activiteiten bieden voor professionele ontwikkeling, denk aan werkbezoeken aan een kunsthandel of een conservator.

Hoe verhoudt Jong VNK zich tot de verschillende secties?

Bram: VNK leden tot en met

dertig jaar vallen automatisch onder Jong VNK. Jong VNK beweegt organisch binnen de VNK. Hierdoor kun je verbinding maken met alle VNK leden en de activiteiten van de secties. Denk bijvoorbeeld aan het organiseren van speeddate-sessies tussen jonge kunsthistorici en gevestigde vakgenoten, of een buddysysteem. Met Jong VNK faciliteren we nog beter de ontmoeting tussen vakgenoten.

In jullie missie schrijven jullie dat Jong VNK zich ook opstelt als gesprekspartner voor professionele organisaties en beleidsmakers. Wat moet ik me daarbij voorstellen?

Julia: Met Jong VNK verenigen we jonge kunsthistorici en vertegenwoordigen die groep binnen de sector. We gaan het gesprek aan met organisaties en beleidsmakers om de zichtbaarheid van jonge kunst- en architectuurhistorici te verbeteren en pleiten ook voor veranderingen zodat we hun perspectief kunnen verbeteren. Bram: We willen ook uitwisseling met organisaties, bijvoorbeeld door hen te vragen casussen voor te leggen die we met Jong VNK

leden behandelen. Professionele vraagstukken kunnen dan met de invalshoek van de nieuwe generatie bediscussieerd worden. Zo doet een jonge kunsthistoricus praktijkervaring op en leert nieuwe mensen kennen. En de instellingen krijgen toegang tot een klankbordgroep met frisse ideeën.

Wat zien jullie als je grootste uitdaging?

Julia: De balans tussen positief blijven en kijken naar de mogelijkheden, maar tegelijkertijd ook de moeilijkheden voor jonge kunsthistorici bespreekbaar maken. Bram: We willen een positieve stimulans zijn en vanuit ambitie, passie en professionaliteit elkaar ontmoeten. En we zijn er niet alleen voor werkzoekenden. Als jonge kunst- of architectuurhistoricus mét een baan, wil je je ook verbinden aan je vakgenoten. Jong VNK biedt dan interessante activiteiten.

Staan er al activiteiten op de planning?

Julia: Jazeker! We hopen binnenkort Jong VNK te lanceren met een seminar waarvoor we een aantal jonge, inspirerende sprekers uitnodigen. Meer informatie volgt via de website!

Jong VNK richt zich op kunst- en architectuurhistorici tot en met dertig jaar. Binnenkort verschijnt er op de VNK website en overige kanalen meer informatie over hoe je je kunt aanmelden.

Bij een nieuwe tak hoort ook een nieuw bestuur. Op de vacature voor bestuursleden kwamen veel reacties, die ook aan toonden dat veel jonge kunsthistorici zich zorgen maken. Een bevestiging dat Jong VNK van toegevoegde waarde is. Inmiddels heeft het bestuur van Jong VNK zich gevormd:

Julia van Marissing (29), voorzitter Gastconservator bij Museum Prinsenhof Delft en Projectmedewerker bij CODART

“Ik vind het belangrijk om de zichtbaarheid van jonge kunst- en architectuurhistorici te vergroten. Wat houdt deze nieuwe generaties vakgenoten bezig, wat kunnen we bijdragen aan het werkveld en hoe kunnen we elkaar helpen? Wij kunnen jong en oud verbinden en het gesprek aangaan over de toekomst.”

Bram Donders (27), penningmeester en communicatie

“Het lijkt me leuk om bij Jong VNK mensen bij elkaar te brengen die in dezelfde situatie zitten als ik: recent afgestudeerd, nieuw in de wereld van het werkende leven en met een passie voor kunst. Jong VNK zou voor mij dan ook een plek moeten zijn voor ontmoeting, uitwisseling en discussie.”

Mireille Linck (25), activiteiten Junior conservator prenten bij Museum Boijmans Van Beuningen

“Mijn doel is om een platform te creëren voor alle jonge kunsthistorici; een plek van ontmoetingen waar ruimte wordt geboden voor kennisuitwisseling en discussie. Ik ga mij inzetten op het gebied van activiteiten om een wederzijdse kennismaking te stimuleren tussen de gevestigde en de nieuwe generatie. Ik denk dat we veel van elkaar kunnen leren.”

Lotte Kokkedee (24), activiteiten en ledenwerving Bachelorstudent Kunstgeschiedenis, Universiteit Leiden

“Jong VNK slaat een brug tussen de kunsthistorici van de toekomst en het werkveld. Ik hoop dat onze activiteiten, die zowel op verdieping als op kennismaking gericht zijn, jonge kunsthistorici helpen om hun weg te vinden en hen ondersteunen aan het begin van hun carrière!”

Anouk van Amsterdam (22), activiteiten Masterstudent Contemporary Art History, Vrije Universiteit

“Ik heb een groot hart voor het vak en kijk ernaar uit om mij professioneel verder te ontwikkelen. Ik denk dat er veel kansen zijn om een jonge doelgroep aan te spreken die een nieuw geluid kan brengen in de Nederlandse en internationale kunstwereld. Ik wil graag bijdragen aan inhoudelijke en enthousiasmerende activiteiten voor jonge kunsthistorici, die de volle breedte van het werkveld willen verkennen en nieuwe geluiden willen horen.”

COLUMN

Een versnipperd cv en een deuk in je zelfvertrouwen

Het begin van je loopbaan als kunsthistoricus

Door Julia van Marissing, voorzitter Jong VNK

Het toekomstperspectief van jonge kunsthistorici is al jaren onderwerp van gesprek. Als voorzitter van Jong VNK heb ik de afgelopen maanden geprobeerd in kaart te brengen wat er speelt onder jonge kunsthistorici. De conclusie is urgent: veel van hen, van student tot starter, maken zich zorgen over de toekomst. Mede door corona is het uitzicht op een baan nóg kleiner geworden.

Bij iedereen is bekend dat banen in de culturele sector niet voor het oprapen liggen. Bovendien krijgen starters vaak tijdelijke contracten of on(der)betaalde werkervaringsplekken en is het lastig de juiste ervaring op te doen die nodig is voor een volgende stap in je carrière. Ikzelf heb nu pas, na vijf jaar, het gevoel dat ik op een goed spoor zit: dichtbij een structurele baan in de sector. Een korte schets van mijn carrière tot nu toe: ik studeerde af in 2016 en werkte daarna bij een klein veilinghuis. In 2018 verhuisde ik naar Londen en werkte ik als freelancer voor Nederlandse opdrachtgevers. Inmiddels ben ik weer terug in Nederland en werk ik parttime voor CODART en op projectbasis bij Museum Prinsenhof Delft.

Wat je niet terugleest op mijn CV is dat ik anderhalf jaar heb gesolliciteerd en keer op keer werd afgewezen. Dat is niet bevorderlijk voor je zelfvertrouwen en vergt behoorlijk wat doorzettingsvermogen. Ik ben helaas geen uitzondering; voor de meeste jonge kunsthistorici is dit werkelijkheid. We houden vol, want we worden allemaal gedreven

door ambitie en passie voor het vak. Maar het levert een versnipperd CV op (want elke geboden kans moet je aangrijpen), twijfel over je capaciteiten en financiële onzekerheid. Daar komen nu ook nog de gevolgen van corona bij. Dit heeft impact op de sector én op de mentale gesteldheid van deze generatie, wiens dagelijks leven er ineens totaal anders uit ziet. Kortom, jonge kunsthistorici staan echt voor een grote uitdaging.

“Jonge kunsthistorici staan echt voor een grote uitdaging.”

Onzekere toekomst

Dat deze generatie kampt met veel onzekerheid bleek recent uit het artikel van Rosalie Bouwman in de Volkskrant van 18 januari 2021, waarin zij betoogde dat kunst- en cultuuropleidingen niet transparant zijn over de kansen op de arbeidsmarkt. Ook de ledenenquête van de organisatie Erfgoed Jong, waarvan de

resultaten tijdens HERE Heritage Reflections – een evenement speciaal georganiseerd voor jonge erfgoedprofessionals waar 270 deelnemers bij aanwezig waren – werden gepresenteerd, schetst eenzelfde soort beeld van onzekerheid en zorgen. Maar tot mijn verbazing vertelde de directeur van het Mondriaan Fonds tijdens datzelfde evenement dat hij bij jonge erfgoedprofessionals om hem heen geen angst zag voor de toekomst. Ik schrok ervan, want dat kon maar twee dingen betekenen: óf de angst wordt niet gezien, óf het lijkt beter de angst niet te benoemen. In ieder geval wordt het probleem gebagatelliseerd. Een positieve benadering is natuurlijk altijd goed, maar erkenning van het probleem is hier belangrijker. Alleen als we de vinger op de zere plek durven te leggen, kunnen we oplossingen vinden.

Studenten kunstgeschiedenis worden nog steeds opgeleid tot wetenschapper, maar een kunsthistoricus is meer dan dat. Een groot deel komt immers terecht in een niet-wetenschappelijke rol binnen – of buiten – het werkveld. Opleidingen moeten

“Stages zijn daarin van groot belang: om je kwaliteiten en interesses te ontdekken, maar ook om het werkveld te leren kennen en een netwerk op te bouwen.”

een bredere blik op de arbeidsmarkt bieden, náást het ontwikkelen van een wetenschappelijk denkniveau. Stages zijn daarin van groot belang: om je kwaliteiten en interesses te ontdekken, maar ook om het werkveld te leren kennen en een netwerk op te bouwen. (Dat musea en instellingen nu vanwege corona geen stagiaires aannemen is ronduit zorgelijk.) Ook moeten we de mogelijkheid onderzoeken om meer te investeren in junior posities binnen de sector. De belangrijke bestaande (externe) financieringsvormen, zoals de regeling erfgoedtalent, fellowships, onderzoeksbeurzen en het conservatoren-stipendium moeten we optimaal benutten en verder

uitbreiden. Het mes snijdt aan twee kanten: instellingen krijgen zo de mogelijkheid kennis te borgen en arbeidskrachten met een frisse blik aan boord te halen, jonge kunsthistorici krijgen een waardevolle kans werkervaring op te doen.

Jong VNK

Met de oprichting van Jong VNK hopen we een brug te slaan tussen de jonge kunsthistoricus en gevestigde vakgenoten die al lid zijn van de VNK. Onder hen bevinden zich namelijk veel belangrijke gesprekspartners. Dat biedt kansen, dus laten we die grijpen. En laten we vooral eens een constructieve en eerlijke dialoog aangaan over het gebrek aan toekomstperspectief voor jonge kunsthistorici en wat we daaraan kunnen doen. Want we willen jonge mensen toch blijven motiveren om als kunsthistoricus werkzaam te willen en kúnnen zijn?

Interview

Kunstmatig, de podcast

Door Eline Levering

Een op de vier Nederlanders (26%) luisterde in 2020 maandelijks naar een podcast, volgens het Digital News Report Nederland 2020. Van de jongste doelgroep is dat zelfs bijna twee derde. Nederlanders luisteren vooral naar specialistische onderwerpen. Ook kunsthistorici wagen zich steeds vaker aan dit medium. Als geïnterviewde óf als maker. Rosa Wevers (1992) en Veerle Spronck (1993) maken samen de podcast Kunstmatig over kunst en technologie. Hoe verhoudt kunst zich tot Big Data, wat voor rol speelt Instagram in ons culturele leven en wat is authenticiteit in een digitale wereld?

Veerle en Rosa zijn al jarenlang vriendinnen en hadden de wens samen iets te maken. “We promoveren allebei op het grensvlak van kunst, technologie en wetenschap, maar we misten duiding van dit grensgebied. Terwijl we merken dat deze onderwerpen veel mensen aanspreken”, vertelt Veerle. Dat het een podcast moest worden, werd in het coronajaar duidelijk. Rosa: “Ik geef elk jaar een gastcollege bij een vak van Veerle. Dat kon nu niet fysiek. We besloten dit keer audio te gebruiken. Dat was ontzettend leuk en ook de studenten waren enthousiast. Omdat het eigenlijk al op een podcast leek, werkten we dat idee verder uit. We wilden daarbij twee kanten belichten: enerzijds dat kunstenaars reflecteren op technologie en anderzijds dat technologie invloed heeft op hoe wij kunst ervaren. Over die twee kanten gaan we in gesprek in de podcast en dat doen we altijd vanuit concrete werken, niet vanuit abstractie.”

Veerle Spronck (links) studeerde kunstgeschiedenis aan de VU met een specialisatie in hedendaagse kunst en geluidskunst. Rosa Wevers (rechts) studeerde af in Genderstudies en promoveert aan de Universiteit Utrecht in kunst en surveillance.

Podcast is een interessant medium voor onderzoekers omdat het “niet kort-kort-kort hoeft. Er is ruimte om verder te praten”, stelt Rosa. “En het hoeft niet voor een gigantisch publiek, het kan ook voor een niche geschikt zijn. Bovendien kun je het zelf doen en ben je niet afhankelijk van een omroep of redactie.”

Streng zijn

Hoewel het medium dus laagdrempelig is en iedereen een

podcast kan maken en aanbieden, is een goede voorbereiding cruciaal. Hoewel Rosa en Veerle de podcast in hun vrije tijd maken, wilden ze het toch zo professioneel mogelijk aanpakken. Dus schaften ze microfoons aan, deden marktonderzoek, maakten proefafleveringen en zochten testluisteraars. Veerle: “We zijn streng op de geluidskwaliteit en het editen. Ik haak zelf af bij een podcast als het geluid niet goed is. De basis moet in orde zijn.”

Aan de keukentafel

Veerle: “Er zijn veel goede interviewpodcasts over kunst, waarbij steeds wisselende gasten te horen zijn. Zelf luister ik graag naar ‘keukentafelpodcasts’, waarin twee of meer personen met elkaar in gesprek gaan over een onderwerp. Daarnaast bestonden er nog geen podcasts over kunst en technologie.” “We hebben de podcast gemaakt die we zelf wilden luisteren”, vult Rosa aan. Iedere aflevering van *Kunstmatig* heeft een soortgelijke opbouw. In de rubriek ‘*Wat heb jij meegenomen*’ dienen kunstwerken, voorstellingen, apps of boeken als aanleiding om in gesprek te gaan. In ‘*Gekke gadget*’ bespreken ze gadgets die ons op een andere manier met technologie en wetenschap laten omgaan. En in ‘*Op een sokkeltje*’ delen de makers hun enthousiasme over een tentoonstelling, werk of kunstenaar.

—
“We hebben de podcast gemaakt die we zelf wilden luisteren”
 —

Betrokkenheid

Het eerste seizoen was een succes. Veerle: “We hebben zo’n 2600 streams en elke aflevering heeft inmiddels boven de tweehonderd luisteraars. Er is nooit meer een dag dat er niemand naar onze podcast luistert.” Rosa: “Reacties komen vooral via Instagram en zijn vaak heel inhoudelijk. Mensen zijn erg betrokken en voelen zich vrij en veilig om te reageren. Een doelgroep

die wij niet specifiek voor ogen hadden, maar die wel veel luistert zijn cultuureducatoren. Zij halen er blijkbaar veel inspiratie uit.”

Tweede seizoen

Het eerste seizoen van acht afleveringen zit erop. Kunnen we meer verwachten? Veerle: “In het voorjaar start het tweede seizoen. We hopen dat musea dan weer open zijn. De inhoud is nog in ontwikkeling, maar we hebben

—
“Er is nooit meer een dag dat er niemand naar onze podcast luistert.”
 —

genoeg ideeën: een aflevering over bio-art, virtual reality en augmented reality, Net.Art. Of de vorm precies hetzelfde blijft, is nog even de vraag. Rosa: “We nemen binnenkort de grotere lijn van het seizoen met elkaar door. Het lijkt ons leuk om een samenwerking aan te gaan met bijvoorbeeld een kunstinstelling.

Kunstmatig is via www.kunstmatigdepodcast.nl of [hier](#) (o.a.) te beluisteren.

Luisterlijst:

podcasts van, met én over kunsthistorici

Meer luisteren? Hieronder delen we, in willekeurige volgorde, tips voor podcasts van, over en door kunsthistorici.

- Rijksmuseum Podcast. In de podcast vertellen conservatoren, experts en kunstenaars bijzondere verhalen over kunstwerken en hun makers.
- In de podcasts van Kunststof komen regelmatig kunsthistorici voorbij, zoals Henk van Os, Sjarel Ex en Sacha Bronwasser.
- In Beeldenstormen, een Vlaamse podcast over kunst en geweld uit 2016, komen diverse kunsthistorici aan het woord.
- Het RKD maakt Kroniek kunstgeschiedenis. De conservatoren van het RKD nemen de luisteraar mee in hun onderzoek.
- De Ciperster is een podcast van kunsthistoricus Susan Suer, werkzaam bij Erfgoed Leiden en omstreken. Maria van Nispen was rond 1700 de ciperster van het Leidse Gravensteen. Deze podcast geeft een kijkje in het leven in het Leiden van haar tijd.
- In Eenmaal, andermaal, deelt Vereniging Rembrandt i.s.m. BNR Nieuwsradio verhalen achter kunstvoorwerpen die met hulp van de vereniging zijn aangekocht
- Bij de tentoonstellingen van Museum Kranenburgh in Bergen (Noord-Holland) worden podcasts gemaakt. In veel afleveringen komt kunsthistoricus Gregor Langfeld aan het woord.
- Ook het Stedelijk museum Amsterdam laat tentoonstellingsmakers en kunstenaars aan het woord.
- Natuurlijk Haarlem is een podcast met een hele andere insteek, namelijk over het belang van een groene, klimaatbestendige stad. De podcast wordt gemaakt door bioloog en kunsthistoricus Yorick Coolen en heeft o.a. een aflevering 'Teylers Museum'.
- Ook in Focus Wetenschap schuiven regelmatig kunsthistorici aan, zoals Sanne Frequin en Alice Taatgen.
- Sinds november 2020 maken Rosa Wevers en Veerle Spronck de podcast Kunstmatig over het grensgebied tussen kunst en technologie.
- In de podcast Scheppingsdrift van de EO wordt een bijbelverhaal gekoppeld aan klassieke en hedendaagse kunst. In vijf van de tien afleveringen is kunsthistoricus Lieke Wijnia, conservator bij Museum Catherijneconvent, te gast.
- In de podcast Je ziet het pas als je het begrijpt over satire en humor in de kunst komen verschillende kunsthistorici aan het woord, zoals Marie Baarspul en Friso Lammertse.
- In De Kunstkast van Pygmalion bespreekt de kunsthistoricus en kunsthandelaar Jaap Versteegh de meest uiteenlopende aspecten van de kunstwereld met kunsthistorici, museumconservatoren, kunstenaars en ambachtslieden.

Pas op voor het opstapje

Kunstgeschiedenis met een numerus fixus

Door Jochem van Eijsden

Gecondoleerd met je diploma

Toen ik na mijn afstuderen mijn eerste baan kreeg reageerde mijn vader opgelucht. Hij vond het al eng toen ik filosofie studeerde, maar een baan vinden in de kunstgeschiedenis leek hem nog penibeler. Volgens Studiekeuze123.nl, een website die opleidingen langs verschillende meetlatten legt, had mijn vader gelijk. Voor het vinden van een baan geeft de website een afgestudeerde kunsthistoricus vijf jaar, en dan nog zijn de vooruitzichten dramatisch. De toekomstige arbeidsmarktpositie van iemand die een onderzoeksmaster kunst- en cultuurwetenschappen volgt blijkt simpelweg 'slecht'. Voor bacheloropleidingen zijn de kwalificaties van de toekomstige arbeidsmarktpositie niet bekend, maar uit cijfers van de Nationale Studenten Enquête (2019) blijkt dat de bachelorstudent kunstgeschiedenis de 'voorbereiding beroepsloopbaan' van de vijf punten een magere 2,6 geeft, een stuk minder dan het gemiddelde van 3,3 over alle bacheloropleidingen. Ook uit een enquête van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten in 2019 blijkt dat de sector Taal en Cultuur de slechtste aansluiting had met de arbeidsmarkt. Slechts 35,7% heeft een functie die overeenstemt met het niveau en de inhoud van de gevolgde opleiding. We kunnen dus gerust stellen dat het aanbod van kunsthistorici veel groter is dan de vraag.

Aantal kunsthistorici

Omdat kunsthistorici werkzaam zijn in diverse sectoren zijn ze lastig te filteren uit de gegevens over de werkzame beroepsbevolking van het CBS. Ook worden ze in het CBS-rapport *Verkenning arbeidsmarkt culturele sector* (2016) met artistieke beroepen samengevoegd onder het kopje 'Kunst & erfgoed'. Het aanbod kersverse vakgenoten per jaar

is beter te kwantificeren. Het afgelopen jaar begonnen landelijk ongeveer vierhonderd studenten aan een opleiding kunstgeschiedenis. Dat levert binnen vier jaar weer 230 nieuw-afgestudeerde kunsthistorici op. Zonder een duidelijk aantal werkzame kunsthistorici of fte voor kunsthistorisch werk blijft het echter lastig de discrepantie tussen aangeboden en gevraagde kunsthistorici in keiharde cijfers te duiden. De meer dan honderd reacties op kunsthistorische vacatures spreken daarentegen boekdelen. Er is duidelijk een probleem, maar kan er iets aan gedaan worden?

Selectie bij de poort

De aanbodkant is hiervoor het meest behapbaar. Kunsthistorici komen doorgaans via één kanaal op de arbeidsmarkt: de universiteiten. Kunnen we de aanvoer indammen? Zou een numerus fixus, het toelaten van een beperkt aantal studenten tot de opleiding, kunnen helpen? Wat zijn de voordelen? En wegen die op tegen de nadelen?

De omstandigheden lijken gunstig voor de invoering van een numerus fixus. Net als in de zorg gaan er steeds meer stemmen op dat de marktwerking bij universiteiten te ver is doorgeslagen. Daarbij – en de wetenschapsjuristen willen het waarschijnlijk niet horen – kunnen we er niet meer onderuit dat de universiteit een onderwijsinstelling voor beroepsopleidingen is: het gros van de studenten begint aan een opleiding met een bepaalde werkplek in gedachten en die ligt vaak buiten de wetenschap. Studenten lijken zelf bij hun studiekeuze echter weinig aandacht te hebben voor de 'toekomstige arbeidsmarktpositie'. Of misschien overschat de eerstejaars de ambitie en het doorzettingsvermogen van zijn of haar toekomstige ik. Met een numerus fixus worden aspirant-studenten tegen zichzelf in bescherming genomen en wordt een gedoseerd aantal kunsthistorici vrijgelaten op de arbeidsmarkt.

(Af)kijken bij de burens

Een numerus fixus voor kunstgeschiedenis is niet nieuw in Europa. In Duitsland doet een aantal universiteiten het al op basis van een cijfergemiddelde (omgerekend tussen een 7,5 en een 8,5). In Estland zijn ze nog kieskeuriger. Voor het Institute of Art History and Visual Culture in Tallinn moet je een toelatingsessay schrijven en op sollicitatiegesprek. Overigens hanteren vrijwel alle Estse universitaire opleidingen een toelatingsquotum. Studenten hebben daarentegen wel de vrijheid om kunstgeschiedenis als tweede studie te volgen. Deze buitenlandse voorbeelden schetsen de mogelijke toelatingseisen bij een numerus fixus in Nederland. Maar wat zegt een gemiddeld cijfer voor vakken die inhoudelijk niets te maken hebben met kunstgeschiedenis over iemands kwaliteiten als toekomstig kunsthistoricus? Een essay-opdracht zoals in Estland of een motivatiebrief geeft wellicht meer inzicht. Het lezen en beoordelen hiervan is bewerkelijk, maar niet ondoenlijk. Een hypothetische toelatingscommissie Kunstgeschiedenis op de UvA zou

naar schatting zo'n vijftig motivatiebrieven/essays moeten lezen. Hoeveel er daarvan toegelaten kunnen worden voor een gebalanceerde arbeidsmarkt is door de onduidelijke cijfers nu niet te zeggen.

—
“Tijdens mijn master Middeleeuwse kunst bestonden de collegegroepen voor meer dan de helft uit vijftigplussers.”
 —

Recreanten en gezellen

Voor het selecte gezelschap dat tot de studie wordt toegelaten, is het voordeel van de numerus fixus evident vanwege de sterk vergrote banenkans. Maar er is meer. Ik noem een voorbeeld uit eigen ervaring. Tijdens mijn master Middeleeuwse kunst bestonden de collegegroepen voor meer dan de helft uit vijftigplussers, al dan niet gepensioneerd. Tekenend voor het gebruik van de opleiding kunstgeschiedenis

als recreatie of zelfontplooiing. Voor mij als student niet bijzonder motiverend. Om dit laatste te illustreren citeer ik een seniorstudent kunstgeschiedenis (67 jaar), die werd geïnterviewd voor het Amsterdamse universiteitsblad *Folia*: “Ik vind het heel inspirerend om met jonge mensen samen te werken, maar ik weet niet of het andersom ook zo is.” En over de doelmatigheid van de opleiding: “Ik snap drie jaar bachelor en één jaar master eigenlijk niet: ik vind het veel te kort” (*Studeren op latere leeftijd: Ik stond ook tot drie uur 's nachts in de Gieter*, 12 maart 2019). Toen ik overstapte naar een onderzoeksmaster bevond ik mij opeens in een groep met een drastisch lagere gemiddelde leeftijd en aanzienlijk meer ambitie. Juist de kunsthistorische onderzoeksmasters zijn door de verplichte

—
“Er blijven simpelweg te veel mensen die een baan willen in ons vakgebied.”
 —

stages in de praktijk meer een beroepsopleiding. Maar een verplichte stage is niet de oplossing voor de discrepantie tussen opleiding en arbeidsmarkt. Daarmee haakt slechts de groep ‘recreanten en zelfontplooiers’ af, toch al niet de betreders van de drukbezette arbeidsmarkt. Er blijven simpelweg te veel mensen die een baan willen in ons vakgebied.

—
“Een strenge controle aan de poort sluit laatbloeiers uit.”
 —

Elk voordeel heeft z'n nadeel

De numerus fixus lijkt dus niet zo'n gekke oplossing. Toch zijn er ook nadelen. Een strenge controle aan de poort sluit laatbloeiers uit. Hoeveel kunsthistorici ontdekken niet pas in de loop van hun studie hoe goed ze zijn, of zelfs later nog, wanneer ze eenmaal in het werkveld aan de slag gaan? Bovendien zijn kunsthistorische vaardigheden als het kunnen analyseren en onderzoeken van beeldcultuur in veel meer

vakgebieden relevant. En natuurlijk hebben de afgestudeerden die kunstgeschiedenis naast of na een andere studie deden, ook hun waarde. Deze buitenschil van kunsthistorici vormt op de arbeidsmarkt geen directe bedreiging voor de ‘hardcore kunsthistoricus’, maar zorgt wel voor een brede verspreiding van het vak. Een soort ambassadeurs, die het belang van de kunstgeschiedenis ook in andere werkvelden kunnen laten zien.

Een belemmerde horizon

Het is dus nog niet zo gemakkelijk om de vraag of een numerus fixus een positieve ontwikkeling kan zijn te beantwoorden. Bovendien is nog onbenoemd gebleven dat universiteiten per afgestudeerde student een paar duizend euro krijgen. De output-financiering van de universiteiten is de dood in de pot voor het afleveren van een zinnig aantal kunsthistorici in relatie tot de arbeidsmarkt. Het uitblijven van een toelatingsquotum maakt overigens niet de universiteiten hoofdverantwoordelijk voor de problematische afgestudeerden-werkplekkenverhouding. Inzet

—

“In het licht van de coronacrisis is de toekomst voor de jonge kunsthistoricus helemaal in nevelen gehuld.”

—

vanuit overheid, instellingen en verenigingen is ook nodig voor een gezonde en houdbare arbeidsmarkt voor kunsthistorici. Nu is dat helaas nog niet het geval, en in het licht van de coronacrisis is de toekomst voor de jonge kunsthistoricus helemaal in nevelen gehuld. Voorlopig zullen jonge kunsthistorici hun stinkende best moeten doen om een baan, project of beurs in de wacht te slepen. Voor de nieuwe Max Friedländer, Pierre Janssen of Béatrice Jansen is ondernemingszin een voorwaarde geworden.

Arbeidsmarktpositie van academici vergeleken

Kunstgeschiedenis heeft de twijfelachtige eer om te verschijnen in de top drie van opleidingen met de minst gunstige startpositie. SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad hebben op basis van CBS-data een analyse uitgevoerd naar de arbeidsmarktsituatie van opleidingen. Hierop is door UWV een vervolganalyse uitgevoerd, waarbij de startpositie is vastgesteld en is gekeken naar diegenen die tien jaar daarvoor in dezelfde studierichtingen zijn afgestudeerd. Daaruit is op te maken dat de drie opleidingen met de minst gunstige startpositie letterkunde, archeologie en kunst- en cultuurwetenschappen zijn. Na het afronden van deze opleidingen is er sprake van een relatief lange duur tot een substantiële baan en is het bruto uurloon en jaarinkomen relatief laag.

Bekijk het complete rapport [hier](#).

20,3
Maanden

is de tijd die gemiddeld na het afronden van een studie kunst- en cultuurwetenschappen nodig is om een substantiële baan te vinden.

Tabel 2 Opleidingen met een (zeer) matige startpositie op de arbeidsmarkt in 2018 voor het cohort 2016-2017

Rang	wo-masteropleiding	Mnd. tot subst. baan werkn.	Vaste baan werkn. na 15 mnd.	Bruto uurloon werkn. (€)	Jaar-inkomen (€)	Typering startpositie
72	Letterkunde	25,9	30%	15,00	25.200	zeer matig
71	Archeologie	18,8	29%	13,70	23.600	zeer matig
70	Kunst- en cultuurwetenschappen	20,3	29%	14,30	25.400	zeer matig
69	Culturele antropologie	12,6	23%	14,70	23.800	zeer matig
68	Cultuurstudies	16,6	22%	15,70	27.800	zeer matig
67	Mediastudies	13,8	24%	14,90	29.100	zeer matig
66	Geschiedenis	15,9	29%	15,10	28.500	zeer matig
65	Taalwetenschappen	12,7	24%	15,40	25.800	zeer matig
64	Neurowetenschappen	7,0	8%	15,40	31.100	matig
63	Biologie	10,8	26%	14,90	29.200	matig
62	Sociologie en sociale studies	10,2	22%	15,40	30.600	matig
61	Internationale betrekkingen	11,4	25%	15,70	29.600	matig
60	Politicologie	10,2	18%	16,00	31.200	matig
59	Communicatie	10,6	27%	15,10	30.900	matig
58	Talenstudies	11,7	34%	15,80	27.000	matig
57	Psychologie	9,4	23%	16,20	30.200	matig
56	Bewegingswetenschappen	10,2	30%	15,60	31.100	matig
55	Internationaal en Europees recht	9,0	21%	16,60	31.200	matig
54	Filosofie	13,0	27%	17,40	31.700	matig
53	Criminologie	8,6	23%	16,10	33.200	matig
52	Milieu- en natuurwetenschappen	8,6	32%	15,60	32.200	matig
51	Theologie en levensbeschouwing	15,3	38%	18,50	29.000	matig
	Alle wo-masteropleidingen	5,0	32%	17,50	38.900	gemiddeld

Bron: SEO Economisch Onderzoek/Elsevier Weekblad op basis van CBS Microdata, bewerking UWV (2020)

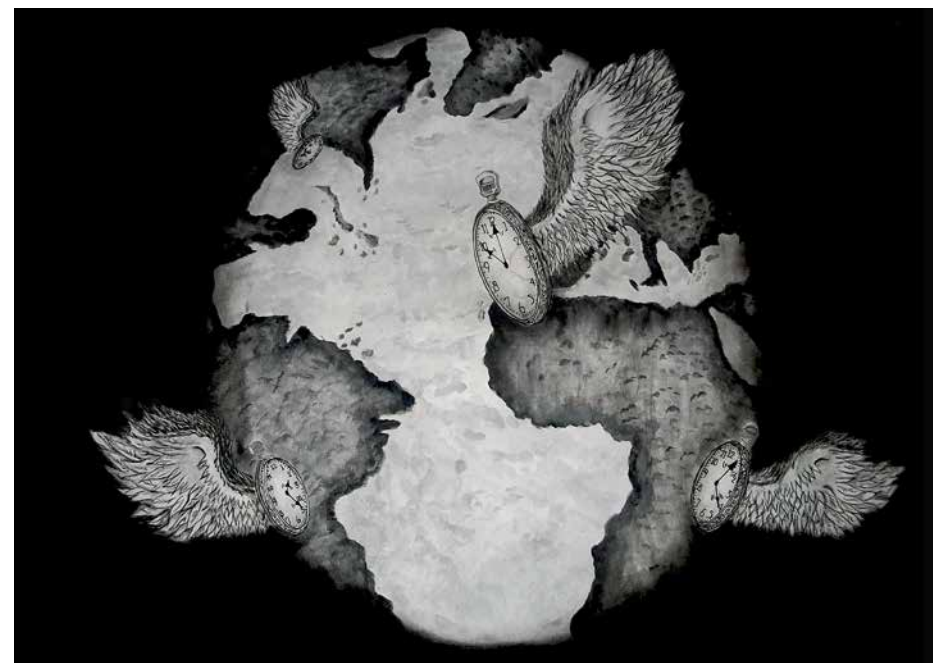

Over de illustrator Jessie van de Logt

“Elk materiaal vertelt zijn eigen verhaal, door goed te luisteren en te begrijpen vertelt het zijn geheimen. Het vertelt zijn geschiedenis, zwakheden en persoonlijkheden. Door met een materiaal te verbinden, voel je meer verbinding en herkenning met jezelf. Terug naar de oorsprong waar het allemaal begon.”

Experimenteren met verschillende materialen kenmerkt het werk van Jessie van de Logt. Materialiteit staat centraal in al haar werk. Er is altijd een tastbaar analog element met een digitale twist. Je gaat ze beide op een andere manier zien en ervaren. Het laat je nadenken over wie je bent, hoe we zijn als samenleving en wat we voor ons zelf over hebben. Het verhaal kiest hoe het verteld moet worden: door illustraties, installaties en objecten die tot leven komen met augmented reality. Of natuurlijk allemaal gemixt!

Instagram @Jessiecm1

Schrijfervaring opdoen en prijzen winnen

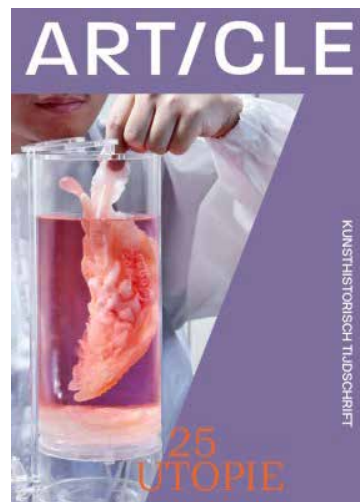
Een overzicht van studentenbladen kunstgeschiedenis

Door Lisette Luijkx

Stel, je bent een jonge ambitieuze kunsthistoricus en hebt last van enorme schrijfwoede. Waar kun je dan met je jeukende typevingers terecht? Nou, wat dacht je van een tijdschrift gerund door studenten? Voor dit bulletin doken we de wereld in van de studentenbladen kunstgeschiedenis. Welke zijn er allemaal? Wat hebben ze de kunstminnende lezer te bieden? En wat levert het (beginnende) kunsthistorici op om voor deze tijdschriften te werken?

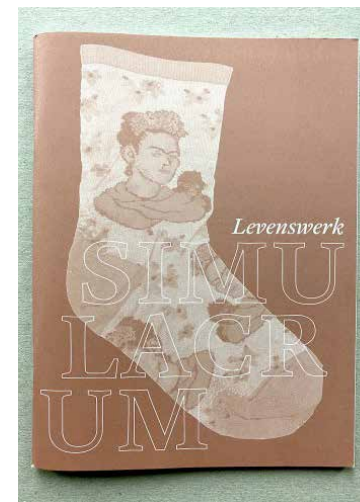
Allereerst hebben deze tijdschriften een belangrijke rol als podium voor jonge kunsthistorici. Het lijkt erop dat het steeds lastiger is om als jonge kunsthistoricus te publiceren. Bij de VNK merken we dit onder andere doordat het aantal nominaties voor de Jan van Gelderprijs, bedoeld voor een kunsthistoricus onder de 35 jaar, al jaren achterblijft. De prijs wordt nu dan ook tweejaarlijks uitgereikt, in plaats van jaarlijks. De tijdschriften die we in dit artikel bespreken bieden jonge kunsthistorici wél de kans hun onderzoek te publiceren. Soms komt daar zelfs een geldprijs bij kijken.

Daarnaast doe je als redactielid van een dergelijk tijdschrift waardevolle werkervaring op. Je bepaalt vaak mede de thema's, stelt een 'Call for papers' op of benadert auteurs, redigeert en schrijft zelf artikelen. De hieronder genoemde tijdschriften zijn plekken waar jonge kunsthistorici terecht kunnen. Moge ze een inspiratie zijn!

Article is een wetenschappelijk tijdschrift over beeldende kunst, architectuur en vormgeving. Het wordt uitgegeven door studenten en alumni kunstgeschiedenis van de Universiteit Utrecht en is gelieerd aan de studentenvereniging Stichting Art. Het biedt studenten en jonge alumni een podium voor hun onderzoeksresultaten naast artikelen van gerenommeerde vakgenoten en kunstenaarsbijdragen. Article verschijnt tweemaal per collegejaar en wordt gevuld aan de hand van een van tevoren vastgesteld thema, zoals 'Lokaal + Digitaal = het archief' en 'Op weg naar een dekoloniaal perspectief'. Ze schrijven voor een breed publiek

van kunstliefhebbers. Daarnaast reikt Article jaarlijks een scriptieprijs uit voor de beste bachelorscriptie. De winnaar ontvangt een oorkonde, een geldprijs én mag een artikel schrijven op basis van de scriptie dat gepubliceerd wordt in Article. Lekker begin van je loopbaan dus!

Ook **Simulacrum** (Universiteit van Amsterdam) dient als platform voor studenten en deskundigen uit het kunsthistorische veld. Dit tijdschrift voor kunst en cultuur verschijnt vier keer per jaar, met steeds een ander thema. Recent waren dat 'Eten' en 'Stilte'. Onderwerpen worden

benaderd vanuit verschillende disciplines binnen de kunst- en cultuurwetenschappen, en zowel in historisch als hedendaags perspectief geplaatst. Elk Simulacrum-nummer biedt wetenschappelijke artikelen, interviews, columns en kunstenaarsportfolio's. De Call for papers is meestal zeer uitgebreid. Ook jonge en onervaren schrijvers mogen een bijdrage leveren, want de redactie van Simulacrum begeleidt elke auteur in meerdere redactierondes met schrijftips. Om zo tot een kwalitatief hoogstaand artikel te komen, in zowel vorm als inhoud. Zeker handig dus, als je een schrijfcarrière ambieert.

Auteurs van **Desipientia** (Radboud Universiteit Nijmegen) zijn doorgaans reeds gevestigde onderzoekers uit diverse specialisaties op het gebied van de kunstgeschiedenis, hoewel ook veelbelovende jonge kunsthistorici de mogelijkheid krijgen hun onderzoeksresultaten te publiceren in dit kunsthistorisch tijdschrift. Desipientia verschijnt twee keer per jaar en elk nummer heeft een thema, zoals 'Vrouwen in de kunst', 'Florence' of 'Aan tafel!'.

Kunstlicht is een wetenschappelijk tijdschrift over beeldende kunst, beeldcultuur en architectuur en is gelieerd aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Het

verschijnt drie keer per jaar met in elk nummer een ander thema. Het wordt gevuld met artikelen van Nederlandse wetenschappers, pas afgestudeerden, onafhankelijke curatoren en van de redactieleden zelf. De redactieraad bestaat uit studenten en alumni van de VU met allemaal verschillende achtergronden. Ook wordt met internationale gastredacteuren gewerkt.

Simiolus werd in 1966 opgericht door studenten van de Universiteit Utrecht, maar groeide uit tot een internationaal erkend tijdschrift met bijdragen van zowel gevestigde als veelbelovende jonge kunsthistorici. In

tegenstelling tot de andere tijdschriften werkt Simiolus niet thematisch. Het is een Engelstalig tijdschrift gericht op Nederlandse en Vlaamse kunst van de vijftiende tot zeventiende eeuw, met af en toe uitstapjes naar recentere periodes of andere kunststromingen. Daarnaast reikt Simiolus een prijs uit om jonge schrijvers tot 35 jaar te stimuleren: de Haboltd-Muttersprijs. Het artikel van de winnaar wordt geplaatst in Simiolus en ontvangt een geldprijs van €2.000. Simiolus moedigt hiermee aan dat goede scripties binnen een jaar worden omgevormd tot publiceerbare artikelen, om het trieste lot van de vergetelheid – waar veel scripties gedoemd zijn te eindigen - te voorkomen. Wat een mooi streven, applaus!

Otium als negotium

Het nut van de kunstgeschiedenis

Door Arjan de Koomen

In de serie *Het nut van de kunstgeschiedenis* leggen kunsthistorici het belang uit van ons vak. In het vorig bulletin scheen Epcó Runia, hoofd Collectie bij Museum Het Rembrandthuis, zijn licht op de kwestie. Deze keer doet Arjan de Koomen, universitair docent aan de UvA, een poging.

Het nut van de kunstgeschiedenis? Dat is een vraag die ons meestal in verlegenheid brengt. Sommigen roepen dan iets over het verbindend element van cultuur of over de bijdrage aan toerisme als inkomstenbron. Maar het één is beleidstaal en het ander profijtdenken, en de meeste kunsthistorici houden van geen van beide. Eigenlijk worden we niet graag gestoord met zo'n prozaïsche vraag naar het nut van wat we doen.

De vraag geheel negeren kan ook niet. Kunstgeschiedenis profiteert

wel van profijtdenken om de simpele reden dat in rijke samenlevingen kunst en kunstgeschiedenis bloeien. Dan klopt het niet om geen boodschap te hebben aan die samenleving. Geen antwoord hebben voedt bovendien het beeld dat kunsthistorici ongeschikt zijn voor de echte wereld, maar wel op kosten van die wereld hun hobby's mogen uitoefenen. Om het anders te zeggen: dat wij het privilege van het *otium* genieten, terwijl het *negotium* dat dat mogelijk maakt van anderen moet komen. Als we er zo tegen aan kijken, klinkt het alsof we eigenlijk profiteurs zijn.

Zijn we dat? Nee, in ieder geval niet meer dan andere wetenschappers. We geven als het goed is ook iets terug aan de samenleving. Juist in het *otium* ligt het verborgen nut van ons vak. Hoe bedoel ik dat? Als je nagaat waar het merendeel der mensen het liefste zijn tijd aan besteedt, de tijd die tegenwoordig

quality time heet maar in antieke tijden als het *otium* van de vrije man gold, dan is het zich verdiepen in of vergapen aan bijzondere voortbrengselen van andere mensen. Dat kan beeldende kunst zijn, maar ook literatuur filosofie, muziek, film. Of dat in zijn meest verheven of meest toegankelijke vorm is, maakt voor het verschijnsel weinig uit. Kunsthistorici wijzen de samenleving de weg naar de kunst door daarover van alles op te diepen en uit te diepen. Dat schenkt niet alleen onszelf, maar ook vele anderen voldoening. Door dat aan te reiken verbeteren we de levenskwaliteit van duizenden.

Het roept dan wel de vraag op of kunst werkelijk dat vermogen heeft. Ik denk het wel. Mensen zijn zintuigelijke wezens. We gebruiken onze ogen de hele dag, maar beeldende kunst nodigt uit tot een ander gebruik van dat zintuig. Kunst zet een beeld stil en houdt het apart van de wereld; een kunstenaar kiest voor ons wat gezien moet worden. Dat helpt ons. Dat stelt ons in de gelegenheid om met een grotere staat van bewustzijn te kijken.

Op zo'n moment maken we visueel contact met de wereld of - meer elementair - met materialen kleuren en vormen. Net zoals muziek een geconcentreerde luisterervaring kan bieden, zetten zulke zintuigelijke ervaringen het leven even stil en voelen we ons tijdelijk vrijgemaakt van het idee dat we vooral *worden* geleefd. Dat kunnen we levenskwaliteit noemen.

Daarom zijn kunsthistorici niet minder nuttig dan artsen of psychotherapeuten en is het maatschappelijk nut eigenlijk gemakkelijker aan te wijzen dan in het werk van menig socioloog of astronoom. Omschrijven we de drijfveer van elke wetenschap om het leven op aarde te verbeteren, dan doen kunsthistorici daar in volle omvang aan mee. *Otium* is ons *negotium*. En of dat nuttig is!

Wil jij ook een bijdrage leveren aan deze serie? Neem dan contact op met de redactie via secretariaat@kunsthistorici.nl

Nog geen lid van de VNK?

De VNK, opgericht in 1939, zet zich in voor alle kunst- en architectuurhistorici in Nederland, voor het kunsthistorisch onderzoek en onderwijs, en voor de zichtbaarheid van het vak. De VNK biedt een platform waar kunsthistorici uit alle disciplines elkaar ontmoeten en faciliteert kennisuitwisseling, discussie en advies over vak gerelateerde kwesties.

De vereniging:

- steunt kunsthistorici in hun professionele ontwikkeling, o.a. via de verschillende sectieactiviteiten
- draagt actief het maatschappelijk belang van kunstgeschiedenis uit
- reikt de kunsthistorische prijzen, de Karel van Manderprijs en de Jan van Gelderprijs, uit
- publiceert het Bulletin Kunsthistorici
- organiseert de jaarlijkse Kunsthistorische Dag, diverse workshops, webinars en (netwerk)borrels

Als lid van de VNK:

- heeft u toegang tot het grootste netwerk van professionele kunsthistorici
- kunt u (met korting) deelnemen aan onze activiteiten zoals de Kunsthistorische dag, sectiewerkshops, netwerkborrels, lezingen en webinars
- ontvangt u drie keer per jaar het bulletin Kunsthistorici en tien keer per jaar onze nieuwsbrief

Voor wie?

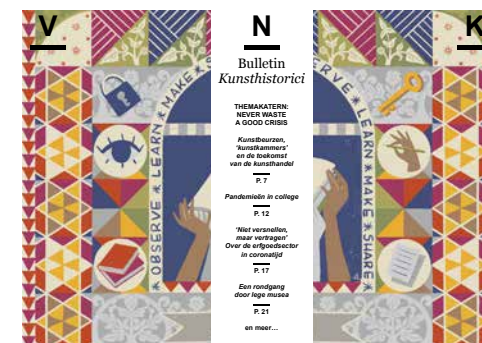
Lidmaatschap van de VNK staat open voor alle kunst- en architectuurhistorici in Nederland, studenten Kunstgeschiedenis en voor in het kunsthistorische veld actieve organisaties.

Lidmaatschap: € 40,- of € 25,- per jaar (Jong VNK))

Individueel steunlidmaatschap: € 100,- per jaar

Institutioneel lidmaatschap: vanaf € 500,- per jaar

Aanmelden? Vul het lidmaatschapsformulier in via kunsthistorici.nl/lid-worden

INSTITUTIONELE LEDEN VNK:

Jan Six Fine Art

VERENIGING VAN NEDERLANDSE KUNSTHISTORICI

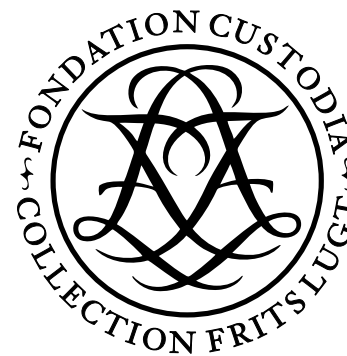
RJKS MUSEUM

PAN
AMSTERDAM

Cultural Heritage Agency
Ministry of Education, Culture and Science

BULLETIN 2021/1

Colofon

Kunsthistorici is een uitgave van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici (VNK)

32ste jaargang, nr. 1, april 2021

Redactiecomissie

Eline Levering
Lisette Luijkx
Froukje van der Meulen
Jochem van Eijdsen
Sara Backer
Epcó Runia
Marieke Maathuis

Vormgeving en opmaak

Janna & Hilde Meeus, www.meeusontwerpt.nl

Redactieadres

Eline Levering, secretariaat@kunsthistorici.nl

Deze uitgave kwam tot stand met medewerking van:

Lidewij de Koekkoek
Jessie van de Logt
Julia van Marissing
Bram Donders
Anouk van Amsterdam
Mireille Linck
Lotte Kokkedee
Veerle Spronck
Rosa Weevers
Arjan de Koomen

Bestuur VNK

Drs. Lidewij de Koekkoek, voorzitter
Geerte Broersma MA, secretaris
drs. Marion van der Marel BA,
penningmeester
Esther van der Hoorn MA
Drs. Mascha van Damme
drs. Epcó Runia
Marie Baarspul MA
drs. Lisette Luijkx

Abonnement

Een abonnement op *Kunsthistorici* is inbegrepen bij het lidmaatschap van de VNK. De jaarlijkse contributie bedraagt € 40,- en € 25,- (Jong VNK), ongeacht in welke maand men zich opgeeft. U wordt verzocht gebruik te maken van de toegestuurde betalingsinstructies. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot de ledenadministratie.

Kunsthistorici wordt digitaal verspreid.

Opzegging

Lidmaatschap en abonnement worden jaarlijks stilzwijgend verlengd. Wilt u het lidmaatschap opzeggen? Zorg dan dat uw opzegging vóór 1 januari bij ons binnen is. Opzeggen kan bij secretaris Geerte Broersma: secretaris@kunsthistorici.nl

Ledenadministratie, waaronder (e-mail)adreswijzigingen

Doorgeven aan
secretaris@kunsthistorici.nl

Secretariaat

Vereniging voor Nederlandse Kunsthistorici
t.a.v. Eline Levering
Postbus 90418
2509 LK Den Haag
secretariaat@kunsthistorici.nl

www.kunsthistorici.nl

© Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van de afbeeldingen volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, worden verzocht zich tot de redactie te wenden.